

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERMEUWT ALS BENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelt, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.— per halfj., buitenl. f 10.— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdartikel: Is Europeesche Federatievorming raadzaam? 11. — Uit de Schrift: Gedoopt worden — zich bekleden met Christus (Gal. 3:27). — Kerkelijk leven: Gods waarachtigheid in geding (insake „Amerika“). — Een bladzijde uit de Processen-geschiedenis. — Aanvulling. — Onzuivere geschiedbeschrijving. — Op en

om 't kerkplein: Slagwerk. — Zending en Evang.: De kwestie van het evangelisten-ambt, 16. — Gezinsleven. — Pol. en Soc. leven: Van een gevormd verband en een verbond in wording. — Aan een jongeren tijdgenoot: De „behandeling“ van het bezwaarschrift van Bedum A op de Synode van Middelburg, 1896. — Kerknieuws.

Is Europeesche Federatievorming

raadzaam? (XI)

HOOFDARTIKEL

De gevolgen van het formeel gegeven van de onafhankelijkheid van Nederland

RUSLAND EN HET COMMUNISME.

Men kan de meening, dat een Europeesch herstel door den chaos van een Russische bezetting heen, is te verwachten, nog vrij dikwijls aantreffen. Deze meening uit zich niet officieel, omdat men het niet wil opnemen tegen de publieke propaganda, maar zij uit zich in het verborgene. Ook variaties op dit thema zijn mogelijk. Zoo schreef een gereformeerd predikant, dat het communisme een dwaalleer is, maar vermengd met zeer veel waarheidselementen²⁷.

Ook zonder het oog te sluiten voor veel sociale wan-toestanden in de Westersche wereld, die daar tot communistische reacties aanleiding geven, gelooven we, dat het woord „waarheidselement“ geheel verkeerd is. Het communisme zal aan Europa weinig nieuws kunnen leeren. De Russische revolutie bracht evenals de Amerikaansche en de Fransche revolutie het materialisme op den staatstroon, en schafte daarvoor den feodaal-christelijken schijn, die de politiek nog beheerschte, af. Echter wilden de communistische politieke leiders het materialistische doel van de samenleving op veel radicaler wijze najagen dan de liberale en sociaal-democratische leiders uit het Westen. Het materialisme, waar Europa onder gebukt gaat, zal door een Russische bezetting alleen maar worden geïntensiveerd, en als Europa na een Russische bezetting nog zou kunnen worden bevrijd, is het heel moeilijk in te denken, dat de thans socialistische massas dan niet communistisch in hun overtuiging waren geworden, al spraken zij ter wille van hun bevrijders dan misschien van „democratisch“ communisme.

Nu zegt men dikwijls ook, dat het Russische volk, ondanks zijn communisme, diep religieus is. Zal daarvan dan geen opwekkende invloed op de Europeanen kunnen uitgaan?

De kans hierop is gering. Het Russische volksgeloof heeft weinig met de H. Schrift te maken, en is voor het grootste deel gebaseerd op mystiek. Reeds in den Byzantijnschen tijd werd de prediking van de H. Schrift bemoeilijkt door den geest van mystiek en spiritualistische schouwning, die het godsdienstige leven in het Oosten beheerschte. Juist hierin lag de kloof tusschen Oost en West in de Middeleeuwen. In de Grieksche kloosters stelde de passieve contemplatie zich tegenover de wereld van 't Westen, waar men door wetenschappelijke studie en handenarbeid God zocht te dienen, en waar men actieve burgerplichten kende. Toegegeven zij, dat de leer der goede werken, zooals

die zich later in de Latijnsche Kerken van het Westen ging ontwikkelen, weinig geschikt was om de neiging tot mystiek in het Oosten in gezonde banen te leiden. Daar staat echter tegenover, dat de dogmatische strijd, die ten slotte in 1054 tot de breuk tusschen de Kerken in het Westen en in het Oosten leidde, zich toespitste op de vraag van het „Filloque“, d.w.z. op de vraag, of de H. Geest alleen van den Vader uitging — zooals het Oosten wilde — of dat hij van den Vader en den Zoon uitging. Dr Kuyper Sr. wees er op, dat het hier om meer ging dan om een futiliteit, doch in wezen om de vraag of de goddelijke werking van den H. Geest in het hart der menschen rechtstreeks mogelijk was, of geschiedde in noodzakelijke verbinding en overeenstemming met den Christus der historie, en dus ook van de Kerk²⁸. Een afstand tusschen de werkingen van den H. Geest en de H. Schrift werd daardoor verondersteld, die er in werkelijkheid niet is.

In ieder geval is het gevolg van de breuk met het Westen een verder opgaan in het spiritueele geweest, en het zal met dit spiritualisme zijn, waarmee Europa in het geval van een Russische bezetting misschien te maken krijgt. Want Rusland is vanuit Byzantium tot het Christendom gebracht, en het was door middel van de Byzantijnsche traditie, dat de geest van mystiek en wereldwijding het Russische volk ging beheerschen. De invloed van de Grieksch-Orthodoxe Kerk op de gedachtenwereld van het Russische volk is zeer groot geweest.

Door mystieke schouwning wordt Europa echter evenmin als Rusland geholpen. De Christenen hebben in Rusland den opbouw en organisatie van de burgermaatschappij altijd overgelaten aan de wereldlijke vorsten, die hun regeer-activiteit ten toon spreiden. Zij zagen reeds de verwoesting van het Russische land door de Tartaren als een straf Gods voor de zonden van zijn volk. Zij dachten slechts aan onderwerping in lijden en lijdelijkheid, en niet aan de bevrijding ten bate van het Woord Gods, waardoor het Westen tot bloei kwam. En toen ten slotte de grootvorsten van Moskou de tartaarsche tyrannie overwonnen, stelden dezen er hun eigen tyrannie voor in de plaats. „Gelukkig een paard zonder teugel is onder een tsaar, zoo is een tsarenrijk zonder terreur“, zoo werd Iwan de Verschrikkelijke door een van zijn dienaren geroemd. Sedert de XIVe eeuw beriep men zich voor de bevestiging van de macht van de Moskovitische grootvorsten op Rom, XIII en 1 Petr. II²⁹), en deed daarbij niet anders dan de Tsjechische theoloog Prof. Hromadka, die in Febr. 1950 voor de synode van de grootste Protestantische Kerk in Bohemen een verklaring opstelde, waarin een belijdenis van schuld en zonde gepaard werd aan een verklaring van trouw en

steun aan de Tsjechische volksdemocratie, met een beroep op hetzelfde Rom, XIII³⁰). Tsaar Iwan de Verschrikkelijke beschouwde het als zijn plicht requiems te laten lezen voor allen, die hij ter bevestiging van zijn heerschappij liet martelen en vermoorden. Daar het er echter zooveel waren, dat de tsaar en zijn dienaren hun namen niet konden onthouden, vermeldde de tsaar op de lijsten, die naar de kerken werden gestuurd, alleen het aantal van zijn slachtoffers, en voegde er bij: „Hun namen kent Gij, o Heere!“³¹). Merkwaardig is, dat het volk onder de tyrannie van dezen tsaar niet in opstand kwam, maar zijn naam later nog verheerlijkte.

Deze uiterste voorbeelden zijn tevens symptomen. Juist in een dergelijk, door mystiek bezwangerd volk als het Russische moest het mogelijk zijn, een marxistische dictatuur te vestigen. Het verzet daartegen zou minder taai zijn, en men zou zich schikken naar zijn heeren. De bolshevistische revolutie slaagde in Rusland, onder aanvoering van Lenin, denzelfden man, van wien Lafue schreef, dat hij eens in het openbaar heeft gezegd: „Er zijn meer dan 100 miljoen menschen in Rusland. Zelfs wanneer onze leerstellingen de helft daarvan zouden doen omkomen, zouden er nog genoeg overblijven om het communisme te verwezenlijken.“³²) De machtsvolheid der politieke heerschers, die in Rusland door alle eeuwen heeft bestaan, is geen toeval. Ze zetelt in de valsehe mystiek, in 't dusgenaamde diep religieuze gevoel, van het Russische volk.

Onder Protestanten heeft men wel eens de neiging om den strijd tusschen „Rome“ en „Moskou“, die nu weer fel opleeft, eenszins onpartijdig aan te zien. Men wenscht dan noch de overmacht van de een, noch die van de ander, en meent dus eigenlijk buiten den strijd te kunnen blijven staan. Dit is echter niet juist. Niet alleen zolang het Russische communisme zich in zijn naakte goddeloosheid vertoont, is onpartijdigheid onmogelijk, maar dit geldt ook wanneer het regiem, zooals in Rusland sedert 1943, probeert de Kerk tot een volgzzaam werktuig van zijn politiek te maken. Dit moge passen bij de orthodoxe mystiek van de Russische Kerk, maar de Europeanen zullen dan dienen te bedenken, dat de Kerken in het Westen niet „orthodox“ zijn. Ook de Kerken van de reformatie hebben, ondanks alle tegenstellingen met Rome, bij hun aansluiting op de oude belijdenisschriften de Latijnsche redactie der Westersche Kerken overgenomen, en niet de Oostersche. Bij 't verzet dat de R. Katholieke Kerk, hoewel vervreemd van 't zuivere Evangelie, biedt tegenover de aanmattingen der „Orthodoxie“, die vanuit Moskou wordt geleid, zal zich in de praktijk ook het verzet van de Kerken der reformatie voegen, die dezen strijd als een erfenis van de middeleeuwse Kerk moeten aanvaarden.

Van materialisme, alle mystiek en terreur kan Europa onmogelijk iets goeds verwachten. Als het heden reeds moeilijk schijnt om tot een réveil in Europa te komen, dan zal dit later, onder diegenen onder de Europeanen, die een eventuele Russische bezetting hebben overleefd, nog moeilijker zijn. Wie dus een Europeesch herstel wil, doet verstandig daarbij alle activiteit in te spannen om te voorkomen, dat dit herstel door een Russische overweldiging oneindig veel moeilijker wordt gemaakt.

Dr A. J. VERBRUGH.

²⁷) De Kruisbanier, Antwerpen, 25 Maart 1950.

²⁸) B. Rapschinsky, Gesch. van het Russische Volk, I, Zutphen, 1927, 254.

²⁹) Bij M. van Poll, Handb. der Maatschappijleer, I, Hilversum, 1938, 279.

³⁰) A. Kuyper, Om de oude Wereldzee, I, Amsterdam, 1907, 25.

³¹) B. H. Sumner, Rusland, heden en verleden, vert. Th. Locher, Amsterdam, 1948, 69.

³²) J. Verkuyl, De geest van communisme en kapitalisme en het Evangelie van Christus, 19.